

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-0669-11**Atlas archetypov krajiny Slovenska**Zodpovedný riešiteľ **prof. RNDr. Juraj Hreško, PhD.**Príjemca **UKF v Nitre**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

1. Katedra ekológie a environmentalistiky FPV UKF v Nitre
2. Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava
- 3.
- 4.
- 5.

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

- 1.
- 2.
- 3.

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

- 1.
- 2.
- 3.

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

1. BUGÁR, Gabriel - DOBROVODSKÁ, Marta - GREŽO, Henrich - HALADOVÁ, Ivana - HREŠKO, Juraj - IZAKOVIČOVÁ, Zita - KRŇÁČOVÁ, Zdena - LIŠKOVÁ, Vladimíra - MEDERLY, Peter - MIŠOVIČOVÁ, Regina - MOYZEOVÁ, Milena - PETLUŠ, Peter - PETROVIČ, František - PUCHEROVÁ, Zuzana - ŠATALOVÁ, Barbora - ŠTEFUNKOVÁ, Dagmar - ŤAŽKÝ, Jozef - VLACHOVIČOVÁ, Miriam - ZEMKO, Martin. Atlas archetypov krajiny Slovenska. Nitra: UKF v Nitre, 2015, edícia Prírodovedec č. 625.114 s. ISBN 978-80-558-0931-1. AAB
2. Hreško, J. – Petrovič, F. – Mišovičová, R. Mountain landscape archetypes of the Western Carpathians (Slovakia) / DOI 10.1007/s10531-015-0969-6. In: BIODIVERSITY AND CONSERVATION. ISSN 0960-3115, Vol. 24, no. 13 (2015), sp. is. SI, p. 3269-3283. ADC

3. DOBROVODSKÁ, M. Krajinnoeologický výskum historickej poľnohospodárskej krajiny v obciach Liptovská Teplička, Osturňa a Malá Franková. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 2014. 149 s. ISBN 978-80-224-1339-8. AAB
4. Špulerová, J. - Dobrovodská, M. - Izakovičová, Z. - Kenderessy, P. - Petrovič, F. - Štefunková, D. Developing a strategy for the protection of traditional agricultural landscapes based on a complex landscape - ecological evaluation (the case of a mountain landscape in Slovakia). In: Moravian Geographical Reports. ISSN 1210-8812, Vol. 21, no. 4 (2013), p. 15-26.
5. Imrich Jakab, Peter Petluš. Development of a Program Tool for the Determination of the Landscape Visual Exposure Potential. In: Models of the Ecological Hierarchy: From Molecules to the Ecosphere. Amsterdam: Elsevier B. V., 2012. ISBN 978-0444-593-96-2, p. 375-390.

Uplatnenie výsledkov projektu

Archetypy krajiny predstavujú odraz určitých zákonitostí medzi zložkami prvej krajinnnej štruktúry (PKŠ) v zmysle jej tradičného chápania, prvkami súčasnej krajinnnej štruktúry (SKŠ) a socioekonomickými javmi terciárnej krajinnnej štruktúry (TKŠ). Ide o špecifické kompozície krajinných prvkov v mozaike krajiny determinované aktivitami človeka v kontexte potenciálu krajinného typu a v tomto zmysle obohacujú nielen terminológiu krajinných štruktúr, ale tiež potenciálne využiteľné metódy krajinnoeologického výskumu a všeobecne formulované princípy krajinnnej ekológie v zmysle Forman, Godron (1986). Identifikované archetypy môžu byť aj vzorovými lokalitami s vysokou účinnosťou ochrany prírodných zdrojov, zmierňovania účinkov povrchového odtoku, eliminácie svahových gravitačných procesov, ale aj zvyšovania retencie vody v krajine. Viaceré aspekty výskumu archetypov boli publikované v popredných vedeckých periodikách v zahraničí, čím sa potvrdila opodstatnenosť projektu a jeho prínos pre rozvoj krajinnnej ekológie v medzinárodnom kontexte. Špecifickým problémom archetypov krajiny ako historických krajinnných štruktúr je ich socioekonomické hodnotenie, vypracovanie stratégie ich ochrany a manažmentu a riešenie stretov záujmov vyplývajúcich zo súčasného, príp. plánovaného využívania územia. Vzhľadom na svoj charakter sú súčasťou hodnotenia významnosti územia a stanovenia zaťaženia územia pre potreby územných systémov ekologickej stability a stratégie TUR.

CHARAKTERISTIKA VÝSLEDKOV

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Nosným krokom projektu je vypracovanie metodiky na identifikáciu a klasifikáciu archetypov krajiny Slovenska, od ktorej sa systémovo odvíjajú ostatné etapy riešenia projektu. Identifikácia archetypov sa realizovala ako vizuálna, multimediálna interpretácia leteckých snímok s príslušnou rozlišovacou úrovňou. Po identifikácii fyziognomicky príbuzných, ale aj veľmi špecifických vzorov v mozaike krajiny nasledovalo terénne mapovanie a prieskum na úrovni prvkov DKŠ, potom interpretácia archetypov vo vzťahu k morfo genetickým a morfo dynamickým vlastnostiam krajiny. Vyčlenené sú tak reprezentatívne (modelové) archetypy, ktoré odrážajú vizuálne rozlíšiteľné pravidelnosti (regularity) vzorov, usporiadanosť prvkov v štruktúre a ich vzťah k vlastnostiam krajiny. Modelové archetypy sú následne kategorizované podľa typov krajiny a funkčných typov krajiny.

Hlavným výsledkom projektu je spracovanie katalógu archetypov krajiny Slovenska, v ktorej sa nachádza charakteristika 11 typov archetypov krajiny (spolu 21 území), ktoré boli vyčlenené na základe genézy a formovania reliéfu, krajnotvorných procesov a nepriamo aj priestorovej diferenciácie krajinných prvkov v štruktúre územia. Počas riešenia projektu bolo spolu publikovaných 50 výstupov, školilo sa 61 diplomantov a 29 doktorandov. Najviac výstupov (23) je z kategórie domáci nekarentovaný časopis, 11 výstupov je v zahraničných nekarentovaných časopisoch, 5 je zahraničných karentov, 3 monografie, 2 kapitoly publikované v zahraničných monografiách a ostatné sú publikované v domácich a zahraničných zborníkoch z konferencií. Na projekt tematicky nadväzuje projekt KEGA

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku
(max. 20 riadkov)

The creation of methodology for identification and classification of archetypes is the most important step of this project which is necessary for next phase of project solution. Identification is realized as visual, multiscale interpretation of aerial photos in relevant scale level. After identification of physiognomic similar and very specified patterns in landscape mosaic followed terrain mapping, interpretation related to morphogenetic and morphodynamic landscape characteristics. There are selected representative archetypes which reflect visual regularities of patterns, arrangement of structure elements and their relative to landscape characteristics. They are categorized by landscape types and functional landscape types.

The main project output is catalogue of archetypes in Slovakia with 21 model areas in 11 types selected by genesis and forming of relief, landscape process and spatial differentiation of landscape elements. During the process solution was published 50 outputs, solved 61 diploma theses and 29 doctoral theses. Categories of outputs: national non-current journal (23 outputs), international non-current journal (11 outputs), international current journal (5 outputs), national monography (3 outputs), chapters in international monography (2 outputs) and rest of published outputs are from category national and international proceedings of the conference. Project KEGA 025UKF-4/2015 Development and archetypes changes in Slovakia (1/2015 - 12/2017) thematically follows this project.

Svojím podpisom potvrdzujem, že údaje uvedené v záverečnej karte sú pravdivé a úplné a súhlasím s ich zverejnením.

Zodpovedný riešiteľ

prof. RNDr. Juraj Hreško, PhD.

V Nitre 25. 01. 2016

Štatutárny zástupca príjemcu

prof. RNDr. Ľubomír Zelenický, CSc.

V Nitre 25. 01. 2016

.....
podpis zodpovedného riešiteľa

.....
podpis štatutárneho zástupcu príjemcu